

OVERSTEEK

Dwars over Terschelling reizende installatie, Oerol 2012

inleiding

Oversteek is een installatie, die in 10 dagen van noord naar zuid Terschelling oversteekt. (West aan Zee tot Kinnum). *Oversteek* is geïnspireerd door het werk van een aantal wetenschappers van de Waddenacademie. Het bestaat uit 300 spiegeltjes en 6 muziekinstallaties. Het publiek ervaart de installatie terwijl ze mee helpen aan de verplaatsing. De choreografie van deze verplaatsing wordt vanuit mooie invalshoeken gefilmd en versneld tot een animatiefilm. De 6 uur waarin het traject van die dag is afgelegd wordt tot een minuut gecomprimeerd. De film, die elke dag een stukje langer wordt, is te vinden op ons YouTube-kanaal / onze site (met een link naar de waddenacademie site er bij)

inhoud/achtergrond

Naar aanleiding van de ontmoeting met wetenschappers in het kader van de Waddenacademie hebben we gespeeld met het een aantal ideën:

- Als je Terschelling tienduizend jaar had gefilmd en dat zou afspelen in één minuut, dan zie je dat het eiland voortdurend van plaats en vorm verandert. Het is een dynamisch systeem als je kijkt op een tijdschaal die je in het dagelijks leven niet ervaart. (nav gesprek met Saskia Werners)
- Het idee dat het water in het waddegebied juist een verbindingsweg is geweest in plaats van een grens (nav gesprek met Gilles de Langen) Daarbij een gedachtengang over “waar voel je je veilig, waar is de grens”
- Terschelling ligt nu vaster door de noordduinen, vroeger was er natuurlijke ophoging door “wash-overs” (nav gesprek met Theo Spek)

Deze onderwerpen willen we delen met het publiek. Mentaal en fysiek ervaart het publiek door Oversteek het landschap op een andere manier. In de volgende alinea's volgt eerst een beschrijving van de installatie, vervolgens een uitvoeriger vergelijk tussen de installatie en de wadden-thema's waar we voorstudie hebben gedaan. Ook beschrijven we daar hoe we de informatie op het publiek overdragen, via het proces, de film, en wetenschappers zelf aan het woord.

beschrijving

De spiegeltes staan op een statiefje in de grond geprikt, iets achterover hellend. Als je er naar toe loopt, zie je eerst de lucht weerspiegelen, dan jezelf in een naar achteren gekanteld landschap, en uiteindelijk de ene spiegel in de andere, resulterend in een kromming van het landschap om je heen. Tijdens de verplaatsing staan de spiegels in een dubbele rij tegenover elkaar, een laan van 100 meter spiegelparen, met om de 20 meter een geluidsset. Aan het einde van een dag komen de spiegels telkens in een andere opstelling te staan die aansluit bij de omgeving waar Oversteek die nacht pauze houdt.

wat maakt het publiek mee bij de installatie:

Je wordt ontvangen en krijgt een korte introductie, bijvoorbeeld in de vorm van een poëtische tekst, die aan het denken zet over de dynamiek van het landschap, over de tijdschaal waarop langzaam maar zeker dit land verandert.

Je wordt uitgenodigd om de twee achterste spiegels uit de grond te trekken en helemaal vooraan de installatie weer te planten. Je loopt tussen de corridor van 100 meter door en ziet een ritme van spiegels in spiegels, hellende stukjes landschap in schuine venstertjes. Terwijl je loopt passeer je zes geluidsbronnen, waar je de delen van een muziekcompositie hoort. De terugkerende bezoekers slaan muziekinstrumentjes aan die meeklinken in de soundtrack.

muziek

Op deze wandeling passeer je een serie muziekfragmenten die samen een muziekstuk vormen. Dit muziekstuk is opgebouwd als een miniatuur van de hele oversteek: Opnames en muzikale impressies van verschillende landschappen die de installatie aandoet in de 10 dagen.

de film:

Vanuit verschillende cameraposities rond de route wordt de installatie gefotografeerd met vaste tussenpozen. Dit levert een animatiefilm op, waarin de mensen een wazige mierenstroom worden en de installatie doet denken aan een waterstroom die door het landschap meandert. In analogie met de tijdsversnelling die nodig zou zijn om landschapsdynamiek als beweging te zien, wordt de verplaatsing over 4 kilometer Terschelling versneld tot enkele minuten. Zo wordt de verplaatsing waaraan je twee spiegeltes hebt bijgedragen een stromende beweging.

Hoe komen de wetenschappelijke onderwerpen terug in het project Oversteek:

Het uiterlijk van de installatie heeft een aantal inhoudselementen in zich: allereerst maakt het materiaal gebruik (spiegeltjes waarin de lucht reflecteert), samen met de route van noord naar zuid, dat de hele oversteek geïnterpreteerd kan worden als een verbeelding van een wash-over. De manier van verplaatsen hebben we zo gekozen, dat aan één zijde materiaal wordt afgenomen en aan andere zijde wordt materiaal toegevoegd, zoals de eilanden ook “wandelen” (in dat geval van west naar oost). Het idee van water als verbindingsweg is verbeeld in het feit dat de spiegels zich in een dubbele rij verplaatsen, waar je tussen kan staan. Wat daarbij aardig is, is dat het landschap zoals je dat waarneemt in de spiegels “naar achter gekanteld is, ofwel afloopt. Je staat zelf op het hoogste punt, een terp of duinenrij.

Het multi-interpretabele beeld zet dus aan bij publiek tot denken over thema's die in het waddengebied spelen. We hebben ons ingelezen zodat we publiek hierover te woord kunnen staan, en (leken)vragen kunnen beantwoorden omdat we steeds als hosts bij de installatie zijn.

Enkele bronnen zijn:

- de presentaties van Saskia, Theo en Gilles en de gesprekken op de brainstormdag bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
 - de site van de Waddenacademie zelf, waarop bijvoorbeeld de dissertaties van Annelies Hommersom en Giles Ransom Lesser ons inspireerden.
 - de site waddenzee.nl
 - de site van de RUG (Dissertatie “terschelling in historisch perspectief” van Johan van der Wal)
 - In drie vervolg-ontmoetingen met Saskia Werners hebben we met haar verder gepraat over haar onderzoek. Wat ons daarvan bijblijft is deze gedachte: Welke veranderingen zie je, waar pas je je op aan, wanneer wacht je af. Vaak is het landschap langzaam in verandering en raakt beleid ingehaald: wanneer grijp je in?
- Dit maken we invoelbaar voor publiek door de twee tijdschalen (van 10 dagen naar een film van enkele minuten) en door het feit dat je als participant op dag t=1 een “waterdruppel” verplaatst, en op dag t=3 ziet dat de hele installatie al richting de helft van het eiland aan het komen is.
- Als brug naar andere wetenschappers heeft Saskia ons voorzien van informatiestukken en onderzoeken over dynamiek in het waddengebied, die raken aan ons idee. Zoals het werk van Alma de Groot (et al.) en de wat algemenere publicatie “Eilanden Natuurlijk” van “Het Tij Geleerd”

De wat zwaardere wetenschappelijke teksten hebben ons geïnspireerd tot het invoegen van tot de verbeelding sprekende quotes in de film, en in de dagkrant van Oerol in de vorm van een citaat van de dag. Voorbeelden:

“Stel je voor dat je een model voor landschapsdynamiek zou moeten maken door de 3D verplaatsing van elke zandkorrel in te voeren. Dat geeft aan hoe ingewikkeld de materie is” (vrij naar Giles Ransom Lesser, An approach to medium-term coastal morphological modelling). En een quote uit een artikel op de site van de RUG, uit monde van Theo Spek: “De enige constante in het landschap is de verandering”. Zeer van toepassing op deze installatie.

wetenschappers bij de installatie:

We ontvangen een aantal ochtenden steeds een andere wetenschapper bij de installatie. Dit is een informele bijeenkomst waarbij we wetenschappers aan het woord laten over het waddengebied en waar we ze vragen stellen. Het gesprek wordt opgenomen zodat we quotes er uit in de film kunnen plakken. Als er geïnteresseerd publiek vragen wil stellen is daar ook mogelijk toe.

